[2024] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 79: 2024 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 744

ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ

ਬਨਾਮ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ

2024 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 10893

27 ਸਤੰਬਰ, 2024

[ਪਮਿਦੀਘੰਟਮ ਸ਼੍ਰੀ ਨਰਸਿਮਹਾ ਅਤੇ ਸੰਦੀਪ ਮਹਿਤਾ,* ਜੇ.ਜੇ.]

ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਾ

ਕੀ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ; ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਦੀ ਕਥਿਤ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੀ ਕਥਿਤ ਪੇਸ਼ਗੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਸੀ।

ਹੈੱਡਨੋਟ †

ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ - ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਇੱਕ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪਲਾਟ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ - ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈ, ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਬਿਆਨਾ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਸਮੇਤ 19,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ - ਸ਼ੁੱਧਤਾ:

ਆਯੋਜਿਤ: ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ - ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਫੋਟੋਸਟੈਟ ਕਾਪੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ - ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ 3 ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਸਤਖਤ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿਰਫ ਇਸਦੇ ਆਖਰੀ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ - ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ - ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਨ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ

---

* ਲੇਖਕ

ਲਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਉੱਚ ਮੁੱਲ - ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਰੇਟ ਦਾ ਅੱਧਾ ਸੀ - ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ 18,87,000/- ਰੁਪਏ ਹੋਣੀ ਸੀ - ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ - ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 16 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਕਿਉਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਦਾ ਸਿਰਫ 15% ਬਾਕੀ ਸੀ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਭਾਵ, ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਗਾਊਂ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 19.09.2008 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ - ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸੰਬਰ, 2008 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦਾ ਪੂਰਾ ਕੇਸ; 07.05.2007 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਭੁਗਤਾਨ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 27, 28, 29, 31, 36]

ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਸੁਖਬੀਰੀ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ [2022] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 523: 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ.1322; ਮੇਕਲਾ ਸਿਵੈਆ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ [2022] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 989: (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253 - 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ।

ਕੀਵਰਡਸ ਦੀ ਸੂਚੀ

ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ; ਖਾਸ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ; ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ; ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ; ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ; ਧੋਖਾਧੜੀ; ਮਨਘੜਤ; ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ; ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦਾ ਅਮਲ; ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136; ਭੌਤਿਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਵਿਆਖਿਆ; ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਨਤੀਜੇ।

ਕੇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2024 ਦਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 10893

2017 ਦੇ ਆਰਐਸਏ ਨੰਬਰ 4577 ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਿਖੇ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 25.04.2018 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

ਕੇਸ ਲਾਅ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ

ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ

ਅੰਕਿਤ ਗੋਇਲ, ਨਿਖਿਲ ਸ਼ਰਮਾ, ਸਾਹਿਲ ਪਟੇਲ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਮੈਸਰਜ਼ ਲੈਕਸ ਰੈਜਿਸ ਲਾਅ ਆਫਿਸ, ਸੁਨੀਲ ਕੁਮਾਰ ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰੀਤਾ ਚੌਧਰੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਵਕੀਲ।

ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਮਹਿਤਾ, ਜੇ.

1. ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ।

2. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

3. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਅਪੀਲ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ 20 ਮਾਰਚ, 2017 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ[2] ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ 18 ਫਰਵਰੀ, 2013 ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਵਧੀਕ ਸਿਵਲ ਜੱਜ (ਸੀਨੀਅਰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ), ਪੱਟੀ, ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਦਿੱਤੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਤੋਂ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਵਿਆਜ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਬਦਲਵੀਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਥ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ।

5. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਅਮਰੀਕੇ, ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨਤਾਰਨ, ਪੰਜਾਬ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ 30 ਕਨਾਲ 8 ਮਰਲੇ ਦੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਪਲਾਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ 7 ਮਈ, 2007 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਕ੍ਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਰਾਹਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਵੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਵਿਕਲਪਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ 19,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ

---

1 ਆਰਐਸਏ ਨੰ. 4577 ਆਫ਼ 2017 (ਓ ਐਂਡ ਐਮ)।

2 'ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ' ।

3 2016 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 05

4 'ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ' ।

5 2008 ਦਾ 5 ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰਬਰ 535

ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਬਿਆਨਾ ਵਜੋਂ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 3,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

6. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦਰ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਬਾਕੀ ਰਕਮ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਕਤ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਰਜਿਸਟਰਡ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ, ਕੁੱਲ 32,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੂੰ। ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ -4) ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ -2) ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

7. ਮੁੱਦਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 2 ਯਾਨੀ ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ਼ ਪਟਿਆਲਾ ਕੋਲ ਗਿਰਵੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਸੰਯੁਕਤ ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਖੇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਪਹੁੰਚਿਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 5:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਜਵਾਬਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਖੇਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਾ ਹਲਫ਼ਨਾਮਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਵਾਇਆ, ਜੋ ਸੰਯੁਕਤ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਖੇਮ ਕਰਨ ਦੇ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸੰਯੁਕਤ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਰਵਾਉਣ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

---

6 'ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਸਮਝੌਤਾ' ।

7 'ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ'

8. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਅਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਇੱਕ ਸੰਭਾਵੀ ਵਿਕਰੇਤਾ ਵਜੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਬੇਦਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ: -

"ਇਸ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ 30 ਕਨਾਲ 8 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 7.5.2007 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫ਼ਰਮਾਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸਦਾ ਵੇਰਵਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

ਏ. 12 ਕਨਾਲ 14 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਯਾਨੀ ਕਿ 229 ਕਨਾਲ 5 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ 4/72 ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੱਟਾ/ਖਟੋਨੀ ਨੰਬਰ 153/372 ਤੋਂ 379, ਆਇਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਲਾ ਨੰਬਰ 31//14//1, 20, 21, 32//15, 17,327/24, 25, 337/5, 31/722, 347/9, 2,31//12, 13, 19, 317/2671, 327/16, 337/74, 6, 7, 14,15,16, 25, 347/1, 10,20,44//5, 32//4, 5,6,7.8/1, 14/2, 32/714/1, 337/17

ਅ. 7 ਕਨਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 17 ਮਰਲੇ ਭਾਵ 23 ਕਨਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ 1/3 ਹਿੱਸਾ 10 ਮਰਲੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੱਟਾ/ਖਟੋਨੀ ਨੰਬਰ 153/374, ਆਇਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਨੰਬਰ 327/22, 34/79,2 ਹੈ।

ਏ. 9 ਕਨਾਲਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ 17 ਮਰਲੇ ਭਾਵ 4/72 170 ਕਨਾਲ 10 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖੱਟਾ/ਖਟੋਨੀ ਨੰਬਰ 101/243, 244/, 244.1 246, 102/246 ਆਇਤਕਾਰ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹਾ ਨੰਬਰ 31//11, 8/2, 19/22/221//14, 15, 16, 17, 24, 25, 22//2, 3/1, 10/2, 22//9, 11,12, 19, 20, 21, 22, 31//1,2,10 ਮਿੰਟ (6-16), 32//1,2.21/211/9,10 ਨੰਬਰ, (1-4), 21//22,23,32//3/1 ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਅਮਰੀਕੇ ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ 2002-2003 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ 3,00,000/- ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ 'ਤੇ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਜੋ ਇਸ ਮਾਣਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਅਸਲ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਵੱਖ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ

---

8. 2008 ਦਾ 8 ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੰ. 535

ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ 30 ਕਨਾਲ 8 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬੇਦਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਰੋਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਸਰਾ ਨੰਬਰ 31//14/1 ਮਿੰਟ (1-0), 20, (7-16), 21 (8-32)/715 (7-12), 327//17 (7-0) ਪਿੰਡ ਅਮਰੀਕੇ, ਤਹਿਸੀਲ ਪੱਟੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਵਿਖੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸਾਲ 2002-03 ਲਈ ਜਮ੍ਹਾਂਬੰਦੀ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। 1 ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਤੋਂ।

ਇਸਦੇ ਬਦਲ ਵਜੋਂ, 19,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

ਏ) ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ 7.5.2007 ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਯਾਨੀ 16,00,000/- ਰੁਪਏ।

ਬੀ) 7.5.2007 ਦੇ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ 3,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਅਤੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ, ਕੁੱਲ 19,00,000/- ਰੁਪਏ, ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਖਰਚਿਆਂ ਸਮੇਤ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

"ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਜਿਸ ਹੋਰ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ, ਤਲਬ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੁਦਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ, ਗਲਤ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ, ਨਕਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਲਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਕਰਕੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਸੀ।

10. ਇਹ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦਾ ਭਰਾ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਸੀ ਅਤੇ ਮੰਡੀ, ਅਮਰਕੋਟ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਭਰਾ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਸੀ ਰਾਹੀਂ ਵੇਚਦਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਅਨਪੜ੍ਹ ਸਧਾਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਅੰਗੂਠਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਸਮੇਤ ਗਾਹਕਾਂ/ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ। ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅਜਿਹੇ ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਧੋਖੇ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ ਤੋਂ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਖੁਰਦ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ 12,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ

ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਕੀਮਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਦੀ ਫਜ਼ੂਲ ਦਰ 'ਤੇ ਵੇਚਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉਸਦੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਸੀ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਦਲੀਲ ਇਹ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਮਾੜਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸਹਿ-ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਧਿਰਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਧਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: -

"1. ਕੀ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 30 ਕਨਾਲ 8 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ 7.5.2007 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਸੀ? ਓਪੀਪੀ

2. ਕੀ ਮੁਦਈ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
3. ਕੀ ਮੁਦਈ ਵਿਕਲਪ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਤੋਂ 19,00,000/- ਰੁਪਏ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
4. ਕੀ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਮੁਦਾਲਾ ਨੰਬਰ 1 ਵਿਵਾਦਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਾਲਕ/ਸਹਿ-ਹਿੱਸੇਦਾਰ ਸਨ? ਓਪੀਪੀ
5. ਕੀ ਮੁਦਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
6. ਕੀ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੌਜੂਦਾ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੰਭਾਲਣਯੋਗ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
7. ਕੀ ਮੁਦਈ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
8. ਕੀ ਕਾਰਨ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਕੀ? ਓਪੀਪੀ
9. ਕੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਜੋੜਨ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਾੜਾ ਹੈ? ਓਪੀਪੀ
10. ਕੀ ਮੁੱਦਈ ਸਾਫ਼ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.

11. ਕੀ ਮੁੱਦਈ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਅਤੇ ਆਚਰਣ ਦੁਆਰਾ ਮੌਜੂਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਓ.ਪੀ.ਡੀ.

12. ਰਾਹਤ।"

12. ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰੀ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 2 (ਉੱਪਰ) ਅਤੇ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 5 (ਉੱਪਰ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, 19,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਵਿਕਲਪਿਕ ਰਾਹਤ ਸੰਬੰਧੀ ਮੁੱਦਾ ਨੰਬਰ 3 (ਉੱਪਰ) ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਖੋਜਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ: -

ਏ. ਇਹ ਇੱਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਤੱਥ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ -1 ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, 9 ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਗਏ।

ਬੀ. ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਨਾਲ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਿਆਨਾ ਰਾਸ਼ੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਸੀ. ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ-ਕਮ-ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ, ਖੇਮ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਤਸਦੀਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਲਗਵਾਈ।

ਡੀ. ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਵਰਜਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਗਵਾਹਾਂ, ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ -4) ਅਤੇ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ (ਪੀਡਬਲਯੂ -2) ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਈ. ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਠੋਸ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਐਫ. ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵਿਵਾਦਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਜੀ. ਕਿ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਤਾਰੀਖ਼ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਵਿਵਾਦਤ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੀ।

13. ਉਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਖਰੀਦ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਖਾਸ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਸੂਲਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।
9 'ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ

14. ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 18 ਫਰਵਰੀ, 2013 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਰਾਹੀਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੂੰ 9% ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਅਤੇ 6% ਸਾਲਾਨਾ ਭਵਿੱਖੀ ਵਿਆਜ ਸਮੇਤ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ।

15. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 20 ਮਾਰਚ, 2017 ਅਤੇ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ਼੍ਰੀ ਅੰਕਿਤ ਗੋਇਲ ਨੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਅਤੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਭਾਵੇਂ ਸਮਕਾਲੀ ਹਨ, ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 136 ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ।

17. ਉਪਰੋਕਤ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਲੇ (ਪੀਡਬਲਯੂ1) ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਤੋਂ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ: -

"ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਮੱਸਾ ਸਿੰਘ ਮੇਰਾ ਅਸਲੀ ਭਰਾ ਹੈ। ਉਹ ਅਮਰਕੋਟ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਨਾਮ ਚੀਮਾ ਟ੍ਰੇਡਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਹੈ, ਅਮਰਕੋਟ ਵਿਖੇ। ਮੈਂ ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਦਾ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਲੱਖਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਵੇਚੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਤਾਇਨਾਤ ਹਾਂ ਅਤੇ ਹੁਣ ਲੁਧਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਨੰਬਰ 11 ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਹਾਂ। ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਟੀ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਟਾਈਪਿਸਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਪਤਾ।

ਕਬਜ਼ਾ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਬਜ਼ਾ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਵੇਚਣ ਲਈ।

ਮੈਂ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਫਾਈਲ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਹੈ।

ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਮੁਦਾਲੇ ਨਾਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਈ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਨੂੰ ਸੋਲਾਂ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਵੀ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਟੈਕਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ।

ਇਹ ਰਕਮ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਢਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਰਕਮ ਮੇਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਈ ਸੀ।
ਇਹ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਖੁਰਦ ਵਿੱਚ 9/10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਦਰ ਹੈ।

ਇਹ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਕਿ ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ 07-5-2007 ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦਿਆ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਾਲੇ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਤੋਂ 16 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਕੋਈ ਰਕਮ ਬਿਆਨੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਸ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਵੇਚਣ ਲਈ ਚਲਾਕੀ ਵਰਤਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

18. ਉਸਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਬਿਆਨ (ਉੱਪਰ) ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ: -

ਏ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਘਟਨਾ ਸਮੇਂ ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਵਜੋਂ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਸੀ।
ਬੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਭਰਾ ਮੰਡੀ ਅਮਰਕੋਟ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਏਜੰਟ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸੀ. ਵਿਵਾਦਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਉਲਟ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਵਾਦਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਡੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਫਾਈਲ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ।

ਈ. ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ।

ਐਫ. ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਾਲੀ ਰਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਢਵਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕਰੰਸੀ ਨੋਟ ਉਸਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਨ।

ਜੀ. ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਚੀਮਾ ਖੁਰਦ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਮੁੱਲ ਲਗਭਗ 9-10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਸੀ।

ਐੱਚ. ਉਸਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਧੋਖਾਧੜੀ ਨਾਲ ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰਾਂ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।

19. ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਈ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਇਕਬਾਲ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਸੰਸਕਰਣ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਗੜ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ/ਅਗਿਆਨਤਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਉਲਟਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ।

20. ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਰਕਮ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਤਰਕਪੂਰਨ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਲਟਾਉਣ ਲਈ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹਨਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

21. ਅਸੀਂ ਬਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ 'ਤੇ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਰੱਖੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਘੋਖਿਆ ਹੈ।

22. ਇਹ ਇੱਕ ਆਮ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਿਕਾਰ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਭੁੱਲ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਾ ਹੋਣ।

23. ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। ਸੁਖਬੀਰੀ ਦੇਵੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ,[10] ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

"3. ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਤਿੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ਿਵ ਦਿਆਲ[1] ਵਿੱਚ ਸੁਲਝੀ ਹੋਈ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੱਥ ਦੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਹ ਵਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਕਰਮਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ:

"ਜਦੋਂ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬੁਰਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਸਮੱਗਰੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ ਜਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜੱਜ ਨਿਆਂਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। (ਰਾਜੇਸ਼ਵਰ ਵਿਸ਼ਵਨਾਥ ਮਾਮੀਦਵਾਰਵ ਵਿੱਚ ਨਾਗਪੁਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜੱਜ ਵਜੋਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਜੱਜ ਵਿਵੀਅਨ ਬੋਸ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਵੇਖੋ। ਦਸ਼ਰਥ ਨਾਰਾਇਣ ਚਿਲਵੇਲਕਰ, ਏਆਈਆਰ 1943 ਨਾਗ 117 ਪੈਰਾ 43)।"

4. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਤੈਅ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਘੱਟ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਵੀ ਜਦੋਂ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਚਾਰ ਸੰਭਵ ਹੈ ਜੋ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ, ਸਥਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ

---

10 [2022] 13 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 523 : 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 1322

11 [2019] 10 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 243 : (2019) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 637

ਗੱਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।"
(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

24. ਮੇਕਾਲਾ ਸਿਵੈਆ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਸਟੇਟ,[12] ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਕਾਲੀ ਖੋਜਾਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ: -

"15. ਨਿਆਂਇਕ ਐਲਾਨ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 136 ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਕਨੀਕੀ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਅਤੇ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਅਪੀਲ ਅਧੀਨ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਗਲਤ ਸਮਝ ਜਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੈ ਬਲਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਕਦਰ ਕਰੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਹੀ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਦੁਰਲੱਭ ਅਤੇ ਅਸਧਾਰਨ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਸਪੱਸ਼ਟ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਜਾਂ ਭੌਤਿਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਪੜ੍ਹਨ ਜਾਂ ਅਣਦੇਖਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗੀ।

18. ਭਾਰਵਾੜਾ ਭੋਗਿਨਭਾਈ ਹਿਰਜੀਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ [ਭਰਵਾੜਾ ਭੋਗਿਨਭਾਈ ਹਿਰਜੀਭਾਈ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ, (1983) 3 SCC 217: 1983 SCC (Cri) 728] ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋ-ਜੱਜਾਂ ਦੇ ਬੈਂਚ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ:

18.1. ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕਿਸੇ ਸਬੂਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18.2. ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਵਿਗੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਾਜਬ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਭਾਵੇਂ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

---

12 [2022] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 989 : (2022) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 253

18.3. ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਅਪ੍ਰਵਾਨਯੋਗ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ ਅਤੇ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਦੇਣਗੇ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬਦਨਾਮ ਜਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰਨਗੇ।

18.4. ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਬੂਤ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਝੁਕਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਅਣਦੇਖਾ, ਅਣਦੇਖਾ ਜਾਂ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ)

25. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਵਾਂਗੇ।

26. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੇ ਇੱਕ ਢੁਕਵੇਂ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ 30 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 8 ਮਰਲੇ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਨੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਨੂੰ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਨਕਦ ਅਦਾ ਕੀਤੇ।

27. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਇਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸਗੋਂ ਅਮਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ। ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਫੋਟੋਸਟੇਟ ਕਾਪੀ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਜ਼ੂਅਲ ਸੰਖੇਪ ਦਰਸਾਏਗਾ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਪੰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ, ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਿਰਫ ਇਸਦੇ ਆਖਰੀ ਪੰਨੇ 'ਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੇ ਇਸ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਨੁਮਾਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸ 'ਤੇ ਟਾਈਪ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

28. ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਾਇਕ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ,

ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਕੀਮਤ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਇਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਪ੍ਰਤੀ ਕਿੱਲਾ 5,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦਰ ਦਾ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਾਇਕ ਦੁਆਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਦਰ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਲਗਭਗ 18,87,000/- ਰੁਪਏ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਇਕ ਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨੇੜੇ-ਤੇੜੇ ਸਸਤੀ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਹਿਮਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਦਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ 15% ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਤਰਕ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਇੱਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਲਈ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਦੇਵੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਲਗਭਗ 16 ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਕੁੱਲ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਸ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

29. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਤੁਕ ਜਾਂ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ-ਮੁਦਈ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਅਤੇ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਅਮਲ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਭਾਵ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੇਚਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

30. ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦਫ਼ਤਰ

ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਬਰਾਬਰ ਰਕਮ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ, ਜੋ ਕਿ ਕੁੱਲ 32,00,000/- ਰੁਪਏ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਵਲ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਹ ਸਹਿਮਤੀ ਬਣੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

31. ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਇਕ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ 16 ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ

ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉਸਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ 09:00 ਵਜੇ ਤੋਂ ਸ਼ਾਮ 05:00 ਵਜੇ ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਦੇ ਆਉਣ ਅਤੇ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਰਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਇਕ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਿਤੀ ਯਾਨੀ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਅਗਾਊਂ ਸੂਚਨਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਸੰਬਰ, 2008 ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ, ਵਿਕਲਪਿਕ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਬਿਆਨਾ ਰਕਮ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

32. ਸਾਹਮਣੇ, ਮੁੱਦਈ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਸਬੂਤ, ਸੱਚਾਈ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਰੋਲ ਮਨਘੜਤ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਾਲਾਤ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਸਬੂਤ; ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਮੁੱਦਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ, ਅਨਪੜ੍ਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇਸਦੇ ਟ੍ਰਾਂਸਕ੍ਰਿਪਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਏ ਗਏ ਸਨ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪੰਨਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ/ਦਸਤਖਤਾਂ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਖਾਲੀ ਸਟੈਂਪ ਪੇਪਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 'ਤੇ ਲਿਪੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁੱਦਈ ਦੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

33. ਇੱਥੇ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲਾ ਡੀਡਬਲਯੂ -1 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੇਣ ਲਈ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਤੱਥ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

ਉਸਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਾਲਾ ਤੋਂ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਾਲਾ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੈਚਣ ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਰਕਮ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਮੰਨਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲਾ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਰਹਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲਾ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

34. ਮੁੱਦਈ-ਮੁੱਦਈ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜਾਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਦਈ ਅਤੇ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਨੂੰ ਘੋਖਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਦਈ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬਕਾਇਆ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੁੱਦਈ-ਮੁੱਦਈ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ 19 ਸਤੰਬਰ, 2008 ਨੂੰ, ਜਦੋਂ ਉੱਤਰਦਾਈ-ਮੁੱਦਈ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਇਆ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਲੇ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਕਾਇਆ ਵਿਕਰੀ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ।

35. ਮੁੱਦਈ-ਮੁੱਦਈ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉੱਚ ਮੁੱਲ ਵਾਲੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਖਰੀਦ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਇਕ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਇਕ ਇੰਨੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸ਼ਰਤਾਂ 'ਤੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਇਕ ਨੂੰ ਨਕਦ ਕਰਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ।

36. ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਕਾਰਕ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ ਕਿ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਇਕ ਦਾ ਪੂਰਾ ਮਾਮਲਾ; 7 ਮਈ, 2007 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਮੁਦਾਇਕ ਨੂੰ 16,00,000/- ਰੁਪਏ ਦੀ ਨਕਦ ਅਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਕਰੀ ਡੀਡ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਕਥਿਤ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਇਕ ਦੀ ਸਬ-ਰਜਿਸਟਰਾਰ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣਾ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਦਾ ਇੱਕ ਸਿੱਧਾ ਟੁਕੜਾ ਹੈ।

37. ਮੁਕੱਦਮੇ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦੇ ਸਮੇਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਛੁਪਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 136 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

38. ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸਿੱਟੇ ਤੋਂ ਕੋਈ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 18 ਫਰਵਰੀ, 2013 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਫ਼ਰਮਾਨ, ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 20 ਮਾਰਚ, 2017 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 25 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2018 ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਰਿਕਾਰਡ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਗਾੜ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

39. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਪੀਲ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

40. ਇਤਰਾਜ਼ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫ਼ਰਮਾਨ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਲਾਗਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ।

41. ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੈ, ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ: ਅਪੀਲ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

*ਸਿਰਲੇਖ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ: ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਦਿਵਾਕਰ ਜੋਤੀ ਐਡਵੋਕੇਟ